

The Diplomatic Interactions Quarterly
Vol. 3, No. 10, Summer 2025, Pp: 35-78
<https://www.dpiq.ir/>

EU Climate Diplomacy and the Reconfiguration of Global Trade Relations: The Impact of Climate Policies

Farzaneh Mostafajokar¹
Mohammad Jamshidi²

(Received: 27/03/2025 - Accepted: 09/06/2025)

DOI: 10.22034/dpiq.2026.572447.1075

Extended Abstract

Problem Statement and Background

Climate change has evolved from a primarily environmental concern into a central issue shaping global politics, international trade, and the dynamics of globalization. In this context, the European Union (EU) has emerged as one of the most proactive actors in climate governance, positioning itself not only as a leader in environmental regulation but also

1. Ph.D. Student, Department of Regional Studies, University of Tehran, Tehran, Iran.
(F.mostafajokar@ut.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0006-9034-5919>

2. Assistant Professor, Department of Regional Studies, University of Tehran, Tehran, Iran. (Mjamshidi@ut.ac.ir)- Corresponding Author

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0005-7510-8790>

as a regulatory power capable of influencing global economic structures. In recent years, EU climate policies have increasingly intersected with trade policy, transforming climate diplomacy into a strategic tool for redefining the rules of international economic interaction.

Within the framework of globalization, these developments reflect a broader shift toward new forms of interdependence, in which environmental standards are progressively embedded in the structure of global trade. Instruments such as the European Green Deal and the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) exemplify this shift by linking market access to climate performance and internalizing environmental costs into international economic exchanges.

While these measures are justified by the EU as necessary for preventing carbon leakage and ensuring fair competition, they have generated significant tensions with major trading partners, particularly emerging economies such as China. Despite the growing importance of EU climate diplomacy and its implications for global trade, the existing literature has largely treated climate policy and trade policy as separate domains. Many studies focus either on the EU's role in international climate negotiations or on the trade-related impacts of environmental regulation, without sufficiently integrating these perspectives within a unified analytical framework. As a result, a significant research gap remains regarding how EU climate diplomacy—embedded in the broader process of globalization—reshapes bilateral trade relations with key partners and contributes to the reconfiguration of the global trade order.

Research Objectives

The primary objective of this study is to examine how the European Union's climate diplomacy, within the context of globalization, affects its trade relations with China. The article seeks to demonstrate that EU climate

policies are not merely environmental measures but also constitute a form of structural power that influences global trade patterns, regulatory norms, and competitive dynamics. Specifically, the research aims to analyze the legal, economic, and political implications of key EU climate instruments—most notably the European Green Deal and the Carbon Border Adjustment Mechanism—on EU–China trade relations. In doing so, the study also contributes to the broader theoretical debate on globalization by illustrating how climate policy has become a mechanism for selective globalization, in which economic integration is preserved but increasingly conditioned by environmental and regulatory standards. By focusing on the EU–China relationship, the research highlights the interaction between climate governance, trade competition, and power redistribution in the emerging low-carbon global order.

Research Methodology

The study adopts a qualitative research approach based on documentary and content analysis. Primary data are drawn from official EU policy documents, legal texts, strategy papers, and communications related to climate and trade policy, including European Council conclusions and European Commission initiatives. These are complemented by secondary sources from peer-reviewed academic literature on climate governance, globalization, and international trade.

The analysis is guided by a globalization-based conceptual framework emphasizing structural power, regulatory influence, and interdependence. Through qualitative content analysis, the study examines how EU climate diplomacy is institutionalized, how it is linked to trade instruments, and how these developments affect China as a major trading partner and global emitter. This methodological approach allows for an in-depth

understanding of the political and regulatory logic underlying EU climate diplomacy and its broader implications for global trade governance.

Research Findings

The findings indicate that EU climate diplomacy has evolved into a comprehensive and cross-sectoral strategy that extends well beyond environmental policy. Since the adoption of the Paris Agreement in 2015, the EU has increasingly integrated climate objectives into its trade policy, foreign relations, and economic governance. The European Green Deal represents a turning point in this process, redefining EU policies in light of the goal of climate neutrality by 2050 and positioning climate action as a core element of the Union's external economic strategy.

One of the key findings is that instruments such as the Carbon Border Adjustment Mechanism function as tools of structural and normative power. By conditioning access to the EU market on carbon pricing and emissions standards, the EU effectively exports its regulatory framework beyond its borders. This has direct consequences for China, which is a major exporter of several carbon-intensive products to the EU. CBAM increases the cost of Chinese exports in sectors such as steel, aluminum, and cement, thereby affecting trade flows and competitiveness.

At the same time, the study finds that EU climate diplomacy has generated a complex pattern of cooperation and competition with China. While both actors share an interest in maintaining multilateral climate governance and have cooperated in international climate forums, EU unilateral measures have been perceived by China as forms of green protectionism and regulatory overreach. China has criticized CBAM as inconsistent with the principles of the Paris Agreement and the World Trade Organization, particularly the principle of common but differentiated responsibilities.

43 EU Climate Diplomacy and the Reconfiguration ...

However, the findings also suggest that EU climate pressure has acted as an external catalyst for domestic policy adjustments in China.

In response to EU measures, China has accelerated the development of its national emissions trading system and strengthened its long-term climate commitments. This indicates that EU climate diplomacy not only generates tensions but also contributes to policy diffusion and regulatory convergence, albeit in a contested and selective manner.

Conclusion

The study concludes that EU climate diplomacy should be understood as a central component of a broader strategy to reshape the global trade system in the context of globalization. Rather than signaling a retreat from globalization, EU climate policies contribute to the emergence of a form of selective globalization in which economic integration is maintained but increasingly governed by stringent environmental and regulatory conditions. Through its regulatory capacity and market power, the EU has transformed climate policy into a source of structural influence over global trade relations. In the case of EU–China relations, this transformation has resulted in a dynamic characterized by competitive coexistence. Climate diplomacy has become both a field of cooperation and a source of tension, reflecting deeper struggles over rule-making authority, competitiveness, and responsibility in the global low-carbon transition. The findings underscore that climate policy is no longer a peripheral issue but a key arena in which the future of global trade governance is being negotiated. Ultimately, the article highlights the need to analyze climate diplomacy, trade policy, and globalization as interconnected processes. Ignoring these linkages risks producing an incomplete understanding of the contemporary global political economy. The study therefore contributes to the literature

by offering an integrated framework for understanding how EU climate diplomacy reshapes trade relations and power structures in the evolving global order.

Keywords: Climate Diplomacy, European Union, Globalization, Carbon Border Adjustment Mechanism, China.

How to Cite: Mostafajokar, F. and Jamshidi, M. (2025). EU Climate Diplomacy and the Redefinition of Global Trade Relations: The Impact of Climate Policies on Trade Relations with China. (e241792). Diplomatic Interactions, 3(10), e241792, 39- 78. doi: 10.22034/dpiq.2026.572447.1075

دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا و بازتعریف روابط تجاری جهانی: تاثیر سیاست‌های اقلیمی بر روابط تجاری با چین

فرزانه مصطفی جوکار^۱ - محمد جمشیدی^۲

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۰۷ - تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۰۳/۱۹)

DOI: 10.22034/dpiq.2026.572447.1075

چکیده

پس از توافق پاریس ۲۰۱۵، دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا از رویکردی محیط‌زیستی به محور راهبردی سیاست‌گذاری در حوزه‌های کلیدی از جمله تجارت، سیاست خارجی و رقابت‌پذیری اقتصادی تبدیل شد. اتحادیه با اتکا به نقش خود در شکل‌دهی توافق پاریس، تلاش کرد پیوند میان اقلیم و ابزارهای تجاری را تقویت کند و استانداردهای اقلیمی خود را در عرصه جهانی گسترش دهد. این تحول، گذار اتحادیه از «رهبری هنجاری» به «تنظیم‌گری فرامرزی» را رقم زد و ساختار چند سطحی جدیدی از حکمرانی اقلیمی ایجاد کرد که اقلیم را به ابزاری برای مشروعیت‌سازی داخلی و کنشگری خارجی تبدیل نمود. «پیمان سبز اروپا» در سال ۲۰۱۹ این روند را نهادینه کرد و اتحادیه را متعهد به بی‌طرفی اقلیمی تا ۲۰۵۰ و کاهش ۵۵ درصدی انتشار تا ۲۰۳۰ ساخت. یکی از مهم‌ترین ابزارهای آن «سازوکار تعدیل مرزی کربن» است که با قیمت‌گذاری کربن بر واردات محصولات انرژی‌بر، به دنبال حفظ رقابت‌پذیری صنایع اروپایی است. این سازوکار، پیامدهای گسترده‌ای بر دسترسی شرکای تجاری از جمله چین به بازار اتحادیه اروپا دارد. رابطه اقلیمی اتحادیه اروپا و چین ترکیبی از همکاری و رقابت است. هرچند اسناد مشترک بر نقش کلیدی چین در گذار کم‌کربن تأکید کرده‌اند، اختلافات مهمی درباره عدالت اقلیمی، تعهدات کاهش انتشار و الگوی حکمرانی میان دو طرف وجود دارد. چین سازوکار تعدیل مرزی کربن را ناقض اصول تجارت آزاد دانسته و آن را تهدیدی برای رقابت‌پذیری صادرات خود می‌بیند و هم‌زمان مسیرهای دیپلماتیک، اصلاحات داخلی و تنوع‌بخشی تجاری را دنبال می‌کند. در مجموع، دیپلماسی اقلیمی اتحادیه هم‌زمان موجب همگرایی محدود و تشدید رقابت ژئوپلیتیک در روابط تجاری با چین شده است.

واژگان کلیدی: دیپلماسی اقلیمی، اتحادیه اروپا، جهانی شدن، سازوکار تعدیل مرزی کربن، چین.

۱. دانشجوی دکتری مطالعات منطقه‌ای گرایش اروپا دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

(F.mostafajokar@ut.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0006-9034-5919>

۲. استادیار مطالعات منطقه‌ای دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

(Mjamshidi@ut.ac.ir) - نویسنده مسئول

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0005-7510-8790>

مقدمه

تغییرات اقلیمی در دهه‌های اخیر از یک مسئله صرفاً محیط‌زیستی به یکی از محوری‌ترین موضوعات سیاست جهانی بدل شده و بر ساختارهای تجارت بین‌الملل، روابط قدرت و منطق جهانی شدن تأثیر گذاشته است. در این میان، اتحادیه اروپا به عنوان یکی از فعال‌ترین کنشگران عرصه سیاست‌گذاری اقلیمی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی به نظم نوظهور اقلیمی ایفا می‌کند. این نقش‌آفرینی صرفاً به حوزه محیط‌زیست محدود نبوده، بلکه به صورت فزاینده‌ای با سیاست تجاری درهم تنیده است؛ به گونه‌ای که دیپلماسی اقلیمی به یکی از ابزارهای بازتعریف قواعد تعامل اقتصادی در سطح جهانی تبدیل شده است.

در چارچوب مفهومی جهانی شدن، این تحولات را می‌توان در قالب گذار به الگوهای جدید وابستگی متقابل تفسیر کرد؛ الگویی که در آن، استانداردهای محیط‌زیستی به بخشی از زیرساخت‌های تجارت جهانی بدل می‌شوند و مرز میان سیاست داخلی و خارجی بیش‌ازپیش محو می‌گردد. اتحادیه اروپا با اتکا به قدرت تنظیم‌گر خود، تلاش کرده با بهره‌گیری از ابزارهای بازار محور نظیر سازوکار تعدیل مرزی کربن، دیپلماسی اقلیمی را به فضای تجارت جهانی تعمیم دهد و از این طریق، هزینه‌های محیط‌زیستی را در منطق مبادلات اقتصادی بین‌المللی درونی سازی کند. این روند، به‌ویژه در روابط تجاری با اقتصادهای بزرگ نوظهور مانند چین، به منبعی از تنش، مذاکره و بازتعریف منافع متقابل تبدیل شده است.

با وجود اهمیت روزافزون دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا و اثرات آن بر تجارت، هنوز شکاف معناداری در ادبیات پژوهشی وجود دارد: اغلب مطالعات، دیپلماسی اقلیم و تجارت را به صورت حوزه‌هایی مجزا تحلیل کرده‌اند و کمتر به بررسی آن‌ها در قالب یک فرآیند یکپارچه در بستر جهانی شدن پرداخته‌اند. این مقاله با هدف پر کردن خلأ مذکور، می‌کوشد نشان دهد که چگونه دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا نه تنها بر الگوهای تجارت دوجانبه با چین اثر گذاشته‌اند، بلکه به بازآرایی تدریجی منطق تعاملات اقتصادی اتحادیه اروپا کمک کرده‌اند.

پرسش اصلی مقاله آن است که: دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا در چارچوب جهانی شدن، چه تأثیری بر روابط تجاری این اتحادیه با چین داشته است؟ در پاسخ به این پرسش، مقاله با بهره‌گیری از روش کیفی و رویکرد تحلیلی مبتنی بر جهانی شدن، به بررسی پیامدهای حقوقی و تجاری ابزارهایی نظیر «پیمان سبز اروپا» و «سازوکار تعدیل مرزی کربن» می‌پردازد.

ادبیات پژوهش

ادبیات سال‌های اخیر به‌ویژه پس از توافق ۲۰۱۵ پاریس، تغییرات و دیپلماسی اقلیمی را به‌عنوان یک متغیر اثرگذار بر جریان تجارت در نظر گرفته‌اند. بر این اساس، اتحادیه اروپا به‌عنوان یکی از پیشروان سیاست‌گذاری اقلیمی و یکی از بازیگران مهم تجارت در جهان، غالباً بخشی از مطالعات این حوزه را به خود اختصاص می‌دهد.

الف) نقش اتحادیه اروپا در نظم اقلیمی جهانی پس از پاریس ۲۰۱۵

ادبیات پژوهشی اخیر نشان می‌دهد که دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا در دوران پس از توافق پاریس تنها در چارچوب محیط‌زیست قابل تحلیل نیستند؛ بلکه در ساختار تجارت جهانی، رقابت‌پذیری اقتصادی و فرایندهای جهانی شدن تنیده شده‌اند. پژوهش‌ها تأکید می‌کنند که اروپا با پشتوانه چارچوب‌های حقوقی قدرتمند خود _ از جمله ماده ۱۹۱ معاهده کارکرد اتحادیه اروپا _ توانسته رهبری هنجاری خود را در گذار به اقتصاد کم‌کربن تثبیت کند. در این میان، پیمان سبز اروپا نه صرفاً یک برنامه اقلیمی، بلکه به تعبیر دل‌بکه و وایز (۲۰۲۰) «نقشه راهی برای تحول همه‌جانبه اقتصادی اروپا» است که هدف بی‌طرفی کربنی تا ۲۰۵۰ را دنبال می‌کند. از منظر حکمرانی چند سطحی نیز مطالعات دوپونت و همکاران (۲۰۲۴) نشان می‌دهد که دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا هرچه بیشتر سیاسی شده، پیچیدگی نهادی یافته و به ابزاری برای اعمال قدرت در نظم جهانی تبدیل شده است.

به گفته دلروکس و اولر (۲۰۱۹) در مقاله «سیاست اقلیمی در سیاست‌های اتحادیه اروپا»، اکنون مبارزه با تغییرات اقلیمی یکی از عرصه‌های اصلی کنش اتحادیه اروپا در

داخل و عرصه بین‌المللی است که هم‌زمان تکامل یافته و بر یکدیگر اثر متقابل دارند. اوبرتور و گروئن (۲۰۱۷) معتقدند با توافق پاریس، نقش رهبری اتحادیه به یک ویژگی با ثبات‌تر در سیاست‌های اقلیمی بین‌المللی تبدیل شده است. بر همین اساس، شورای اروپا (۲۰۲۴) بر نقش دیپلماسی اقلیمی در تشویق اجرای موافقت‌نامه پاریس تأکید نمود.

ب) تقاطع تجارت و دیپلماسی اقلیمی

دلینک و همکاران (۲۰۱۷) نشان داده‌اند که تغییرات اقلیمی از کانال‌هایی مانند رقابت‌پذیری و تحولات تنظیمی، الگوهای تجاری را دگرگون می‌کنند و به همین سبب، هماهنگی میان دیپلماسی اقلیمی و قواعد تجارت ضرورت دارد. در همین راستا، پژوهش‌های لومکوفسکی و همکاران (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که دولت‌ها در خصوص ابزارهای اقلیمی مبتنی بر تجارت دیدگاه‌های متفاوتی دارند: کشورهای صنعتی آن‌ها را «مشروع و ضروری» می‌دانند، اما کشورهای درحال توسعه از جمله چین، این ابزارها را تهدیدی برای رقابت‌پذیری تلقی می‌کنند. آثار متعدد بکس (۲۰۱۷؛ ۲۰۱۹؛ ۲۰۲۲) نیز هشدار می‌دهند که ابزارهایی مانند مکانیسم تعدیل مرزی کربن می‌توانند با مقررات سازمان تجارت جهانی در تعارض باشند و خطر حمایت‌گرایی سبز و تنش با شرکای تجاری را افزایش دهند.

آثار محمود ناصر و پیرس (۲۰۲۲) از جمله مقاله «تکامل سیاست و فرآیندهای بین‌المللی تغییرات اقلیمی» هشدار می‌دهند که ابزارهای اقلیمی اروپا می‌توانند شکاف شمال-جنوب را تشدید کنند و فشار بیشتری بر صادرکنندگان کشورهای درحال توسعه وارد سازند. همچنین، ابعاد حقوقی این تنش‌ها بر اساس تحلیل‌های دنت (۲۰۲۲) و لیم و هولزر (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که نبود قواعد شفاف درباره مشروعیت ابزارهای اقلیمی موجب ابهام و افزایش اختلافات تجاری می‌شود.

اما در سوی دیگر مطالعات، بورینگر و همکاران (۲۰۲۱) نشان می‌دهند که تجارت انتشار می‌تواند هزینه‌های سیاست‌گذاری اقلیمی را کاهش دهد و مسیر همکاری‌های

بین‌المللی را هموار کند؛ چنانکه بازار ملی تجارت انتشار چین می‌تواند بستر همکاری میان نظام اقلیمی دو طرف را فراهم سازد.

ج) بررسی انتقادی پیشینه و نوآوری‌های پژوهش

به‌رغم ادبیات غنی این حوزه، دو شکاف مهم همچنان پابرجا است: اول عدم پیوند دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا با سیاست‌های تجاری آن به‌عنوان یک بلوک اقتصادی مهم؛ و دوم عدم بررسی پیامدهای تجاری دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا بر روابط با شرکای تجاری. نوآوری پژوهش حاضر در پر کردن این فاصله و ارائه یک چارچوب تلفیقی مبتنی بر جهانی‌شدن، سیاست اقلیمی اروپا و روابط تجاری چین_ اتحادیه اروپا است.

چارچوب مفهومی: جهانی‌شدن و قدرت ساختاری در دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا

جهانی‌شدن به‌عنوان روندی چندلایه و پویا، ساختارهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جهان را در سطحی بی‌سابقه درهم‌تنیده است (Barkdull, 2002, 21). افزایش وابستگی متقابل، به‌عنوان جوهره جهانی‌شدن (Robertson & White, 2007, 56)، با حذف موانع نهادی (Wang and Others 2019, 2)، در سطح حکمرانی، ساختار دولت‌محور و ستفالیایی را به چالش کشیده و نظمی چندلایه ایجاد کرده است که در آن دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و بازیگران غیردولتی در تعامل مستمر هستند (Dehshiri, 2014). این فرایند با گسترش تجارت آزاد و تقویت نهادهایی مانند سازمان تجارت جهانی شتاب گرفته (Hashemi & Zokaei, 2020, 380) و با افزایش حجم تجارت، به رشد انتشار گازهای گلخانه‌ای انجامیده است (Opschoor, 2005, 282). یکی از پیامدهای مستقیم این فرایند، ظهور بحران‌هایی همچون تغییرات اقلیمی است که مرزهای ملی را بی‌اعتبار کرده و حکمرانی جهانی را با چالش‌های ساختاری روبه‌رو ساخته‌اند (Hashemi & Zokaei, 2020, 394). بدین ترتیب، تغییرات اقلیمی، از یک مسئله ملی

به دغدغه‌ای جهانی و هنجاری تبدیل شده است -414 (Delanty & Rumford, 2007, 415).

در این بستر، جهانی شدن منجر به تقویت کنشگری بازیگران فرو ملی و شکل‌گیری «جهانی شدن از پایین» گردیده است (Dehshiri, 2014, 15) که منطقه‌گرایی یکی از مهم‌ترین نمودهای این روند و اتحادیه اروپا بارزترین مثال آن است؛ جایی که فرآیند «اروپایی شدن» را می‌توان به‌مثابه نوعی از جهانی شدن دانست که در آن، پیوندهای اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در سطحی عمیق‌تر و سازمان‌یافته‌تر شکل گرفته‌اند. لذا، اتحادیه اروپا نمونه‌ای پیشرو از ادغام اقتصادی، حکمرانی فراملی و سیاست‌گذاری محیط‌زیستی محسوب می‌شود (Addink and Others 2003, 79).

پس از بحران مالی جهانی، نگاه اروپا به جهانی شدن تغییر کرده و نگاه سنتی مبنی بر حمایت از تجارت آزاد، در سیاست‌های تجاری ۲۰۲۱ با «محافظت از رقابت‌پذیری داخلی» جایگزین شده (Sjöholm, 2024, 3) که نتیجه آن، پیوند فزاینده سیاست تجاری و اقلیمی و گسترش «بندهای سبز» در توافقات تجاری بوده است (Sjöholm, 2024, 12). اتحادیه اروپا در غیاب قدرت سخت، قدرت ساختاری خود را بر پایه تجارت و توسعه پایدار بنا کرده است، تا نقش خود را به‌عنوان یک قدرت هنجاری و تنظیم‌گر در نظام جهانی تثبیت کند (Kelemen, 2010, 338). در این بستر، همگرایی اقلیمی درون اتحادیه اروپا پاسخی ساختاری به چالش‌های جهانی شدن است (Jidovu, 2018, 89).

تعریف مفاهیم

دیپلماسی اقلیمی: دیپلماسی اقلیمی طیف گسترده‌ای از مسائل، از جمله دخالت بازیگران مختلف، تأثیر توافقات بین‌المللی و تلافی تغییرات اقلیمی با سایر حوزه‌های سیاست‌گذاری مانند تجارت و دفاع را در برمی‌گیرد که تلاش‌های دیپلماتیک کشورها برای پرداختن به تغییرات اقلیمی در سطح جهانی، شامل فعالیت‌هایی مانند مذاکره در مورد توافقات بین‌المللی و... را شکل می‌دهد. لذا، ارتباط بین دیپلماسی اقلیمی و همکاری جهانی

جدایی ناپذیر است؛ زیرا چارچوب لازم برای دستیابی به توافق‌ها و اقدامات مشترک برای مبارزه با چالش جهانی تغییرات اقلیمی را ایجاد می‌کند (Diah Aprilian, 2024, 34).

روش پژوهش

این پژوهش با رویکرد کیفی و مبتنی بر تحلیل اسنادی انجام می‌شود. داده‌ها از طریق مطالعه اسناد سیاستی اتحادیه اروپا، گزارش‌های رسمی، و متون علمی معتبر گردآوری شده است. با بهره‌گیری از تحلیل محتوا، نحوه تأثیرگذاری دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا بر روابط تجاری با چین در چارچوب مفهومی جهانی شدن بررسی و تبیین می‌شود.

روند دیپلماسی اقلیمی اروپا: توافق پاریس نقطه اوج سیاست‌ها

نقطه عطف توجه اروپا به موضوع تغییرات اقلیمی، تصریح رسمی مبارزه با تغییرات اقلیمی در معاهده عملکرد اتحادیه اروپا بود؛ جایی که ماده ۱۹۱ معاهده، مقابله با مشکلات محیط‌زیستی منطقه‌ای یا جهانی، و به‌ویژه مبارزه با تغییرات اقلیمی در سطح بین‌المللی را به‌عنوان یکی از اولویت‌های سیاست محیط‌زیستی برشمرد و همکاری با کشورهای ثالث را نیز الزامی دانست (European Union, 2012, 132-133). از این نقطه آغاز، سیاست اقلیمی اتحادیه اروپا وارد مرحله‌ای ساختاری شد و طی سه دهه بعد، به یکی از پیشرفته‌ترین نظام‌های سیاست‌گذاری اقلیمی جهان تبدیل گردید (Oberthür, 2016, 126).

پس از ۲۰۱۵ و تصویب توافق پاریس، سیاست اقلیمی اتحادیه اروپا وارد مرحله تازه‌ای شد که در آن، اقلیم نه فقط بخشی از سیاست محیط‌زیست، بلکه مؤلفه‌ای راهبردی در سیاست خارجی و تجاری اتحادیه تلقی گردید (Wendler, 2022, 72). اتحادیه اروپا تلاش کرد با پیوند میان تجارت و اقلیم، مفاد توافق پاریس را در سطح جهانی پیگیری نماید. این تلاش در دو مسیر اصلی پیش رفت: نخست، ایفای نقش فعال در سازمان ملل و سازمان تجارت جهانی به منظور طرح اقلیم به‌عنوان بخشی از دستور کار تجاری؛ و دوم، بازنگری توافق‌های تجاری برای گنجاندن تعهدات اقلیمی و مشروطیت سبز (Dröge & Schenuit, 2018, 1).

لذا، در فاصله ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹، شورای اروپا چندین بار بر ضرورت توسعه «دیپلماسی اقلیمی جهانی» تأکید کرد و از کمیسیون خواست تا همکاری‌های اقلیمی فراملی را گسترش دهند (European Council, 2019, 3). این تصمیم به‌عنوان چرخشی راهبردی، دیپلماسی اقلیمی را از حوزه‌ای محدود، به چارچوبی جامع و میان‌بخشی تبدیل کرد که حوزه‌های تجارت و سیاست خارجی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Wendler, 2022, 74) و اقلیم را به محور ثابت مذاکرات تجاری تبدیل می‌کند (Oberthür & Dupont, 2021, 1107).

در این مسیر، تصویب «پیمان سبز اروپا» در سال ۲۰۱۹، نقطه اوج تحول دیپلماسی اقلیمی اتحادیه بود؛ سندی که اتحادیه را متعهد کرد تا سال ۲۰۵۰ به بی‌طرفی کربنی دست یابد و تا سال ۲۰۳۰ انتشار را حداقل ۵۵ درصد کاهش دهد (Panibratov and Others, 2022, 54). لذا پیمان سبز، در قالب گذار به مرحله‌ای جدید، منجر به بازتعریف همه سیاست‌ها در چارچوب هدف بی‌طرفی اقلیمی گردید (Wendler, 2022, 70) و سیاست تجاری سبز را از دو مسیر وارد دیپلماسی اقلیمی اروپا کرد (Adolphsen and Others, 2025, 1):

الف) ابزارهای مقرراتی مستقیم مانند استانداردهای سخت‌گیرانه فناوری و عملکرد؛
ب) ابزارهای مبتنی بر بازار شامل مالیات کربن و نظام تجارت انتشار (Woerdman and Others, 2021, 13)

بدین ترتیب، بسیاری از سیاست‌های دیپلماسی اقلیمی جدید، به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر سیاست تجاری اتحادیه اروپا تأثیر داشته و توافق‌های تجارت آزاد به بستری برای نهادینه‌سازی تعهدات اقلیمی تبدیل شده‌اند. در این توافقات، فصل‌های «تجارت و توسعه پایدار»^۱ سازوکاری الزام‌آور برای تضمین اجرای قوانین محیط‌زیستی، تعهدات توافق پاریس، و منع تضعیف استانداردهای محیط‌زیستی برای کسب مزیت تجاری هستند (Cordonier Segger and Others, 2024, 15-17). برخلاف توافق‌های قدیمی‌تر که

1 European Green Deal (EGD)

2 Market-based instruments (MBIs)

3 Trade and Sustainable Development (TSD)

عمدتاً از ضمانت اجرای نرم بهره می‌بردند، در توافقات اخیر، امکان اعمال اقدامات تجاری مقابله‌ای در صورت نقض تعهدات اقلیمی پیش‌بینی شده است (Cordonier Segger and Others 2024, 24). این تحول نشان می‌دهد که اتحادیه اروپا دیپلماسی اقلیمی را به ابزاری برای بازآرایی ساختار اقتصادی و تنظیم روابط تجاری جهانی تبدیل کرده است (European Council, 2025) که از رهگذر جهانی شدن و درهم‌تنیدگی اقتصادها، اثرات آن بر شرکای تجاری، آشکارا قابل‌انتظار است (Panibratov and Others 2022, 54).

این تحولات نشان می‌دهد که اقلیم در اتحادیه اروپا از یک حوزه سیاستی مستقل، به منبع قدرت ساختاری در تنظیم روابط اقتصادی و دیپلماتیک تبدیل شده است. در نتیجه، دیپلماسی اقلیمی اروپا اکنون نقشی فعال در بازتعریف قواعد تجارت و شکل‌دهی به نظم اقتصادی کم‌کربن ایفا می‌کند.

دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا به مثابه ابزار تنظیم نظم اقلیمی جهانی

در سال‌های پس از ۲۰۱۵، اتحادیه اروپا تلاش کرد تا از نفوذ بازمیابی شده خود در روند مذاکرات پاریس - تجربه مثبت خود به‌عنوان یک «رهبر-میانجی» - برای معرفی مجدد برخی از سیاست‌های مرتبط با بی‌طرفی اقلیمی استفاده کند (Biedenkopf & Petri, 2021, 72). در این میان با توجه به توانایی تعیین استانداردها در زنجیره‌های ارزش جهانی توسط اتحادیه اروپا، تمرکز ویژه‌ای بر سیاست‌های تجاری وجود دارد (Vidal, 2025, 3). توانایی این اتحادیه در شکل‌دهی به هنجارها از طریق ترکیبی از نیروهای بازار، رژیم‌های تجاری و ساختارهای نهادی، جایگاه آن را به‌عنوان یک قدرت هنجاری تقویت کرده است (Mubin & Agus Putri, 2025, 55). این نوع قدرت، در راهبرد تجارت خارجی اتحادیه دو هدف اساسی را دنبال می‌کند:

الف) رشد شکوفایی اقتصادی اروپا؛

¹ Leadiator

(ب) بهره‌گیری از روابط تجاری به‌عنوان ابزاری برای انتشار مقررات (Marcu, 2021, 7).

در چارچوب پیمان سبز، سازوکار تعدیل مرزی کرین یکی از مهم‌ترین ابزارهای اعمال قدرت هنجاری اتحادیه اروپا در نظام تجارت جهانی است. این سازوکار، نه تنها انتشار کرین را به‌طور مستقیم به تجارت خارجی پیوند می‌زند و هزینه‌های کرین را بر کالاهای وارداتی تحمیل می‌کند، بلکه سیاست‌گذاری داخلی شرکای تجاری اتحادیه را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. لذا شرکای تجاری اتحادیه برای حفظ دسترسی به بازار اروپا ناگزیرند الزامات اقلیمی را در طراحی سیاست‌های تولید، صادرات و زنجیره‌های تأمین خود لحاظ کنند. بدین ترتیب، فرآیند تعامل تجاری با اتحادیه اروپا و همسوسازی چارچوب‌های مقرراتی با اصول پیمان سبز، به درونی‌سازی تدریجی استانداردهای پایداری، بازشکل‌دهی اولویت‌های سیاستی و حتی هویت‌های ملی منجر می‌شود (Mubin & Agus Putri, 2025, 50-51).

بدین ترتیب، تعامل تجاری با اتحادیه اروپا به سازوکاری برای درونی‌سازی تدریجی هنجارهای اقلیمی و بازتعریف اولویت‌های سیاستی در سطح فراملی تبدیل شده است.

تعامل اقلیمی اتحادیه اروپا و چین در بستر نظم اقلیمی جهانی

چین و اتحادیه اروپا طی سه دهه گذشته دو قطب اصلی در معادلات اقلیمی و تجاری جهان بوده‌اند؛ دو بازیگری که هم‌زمان نقش «بزرگ‌ترین منتشرکنندگان گازهای گلخانه‌ای»، «محرک‌های اصلی نظام تولید و تجارت جهانی» و «بازیگران کلیدی در رژیم حکمرانی اقلیم» را ایفا می‌کنند (Lucke, 2023, 429). ماهیت رابطه اتحادیه اروپا و چین در حوزه اقلیم را می‌توان «پیوند همکاری-رقابت» دانست؛ پیوندی دیالکتیک که هم‌زمان همگرایی هنجاری و رقابت تجاری را در خود جای داده است (Lucke, 2023, 432).

بیانیه مشترک نشست سران ۲۰۱۸، همکاری اقلیمی را به‌عنوان «ستون اساسی» روابط چین و اتحادیه اروپا معرفی کرد (European Council, 2018, 11-12) که به‌ویژه در قالب مقررات پیمان سبز اروپا نمود می‌یابد (European External Action Service,

(2025). سند «چشم‌انداز راهبردی اتحادیه اروپا-چین» نیز، چین را شریک راهبردی برای پیشبرد اقدام اقلیمی توصیف نمود (European Commission & European Council , 2019, 3).

با این حال، اختلافات ساختاری در قواعد اقلیمی و حکمرانی جهانی، به یکی از کانون‌های اصلی تنش میان چین و اتحادیه اروپا تبدیل شده است. اتحادیه اروپا به‌عنوان بازیگری پیشرو، در طراحی سازوکارهای کاهش انتشار و ابزارهای بازار محور، از قدرت نهادی و «حقوق مبتنی بر ابزار» بیشتری برخوردار است. در مقابل، چین اگرچه به‌سرعت در حال ارتقای ظرفیت‌های خود است؛ اما هنوز در برخی حوزه‌های استانداردسازی و قاعده‌سازی در موقعیت ضعیف‌تری قرار دارد (Cong, 2017, 183). طی سال‌های اخیر اتحادیه اروپا در فرآیند تدوین قواعد جهانی -از تقسیم مسئولیت‌ها تا استانداردهای محیط‌زیستی- رویکردی سخت‌گیرانه‌تر نسبت به اقتصادهای نوظهور اتخاذ کرده و خواهان پذیرش تعهدات متقارن‌تر از سوی چین شده است (Cong, 2017, 174). در حالی که، چین همچنان بر هویت دوگانه خود -قدرت در حال ظهور و کشور در حال توسعه- تکیه دارد و نقش خود در مذاکرات اقلیمی را به‌صورت «گزینه‌ی» تعریف می‌کند (Gurol & Starkmann, 2021, 523). ضمن اینکه، تلاش اتحادیه اروپا برای جهانی‌سازی قواعد اروپایی (Cong, 2017, 183) با رویکرد چین مبتنی بر انعطاف‌پذیری بیشتر و نقش پررنگ‌تر دولت در تنظیم‌گری، در تعارض قرار دارد (Sattich and Others 2021, 4). بدین ترتیب، رقابت بر سر تقسیم مسئولیت‌ها، محوری‌ترین عرصه رقابت میان چین و اتحادیه اروپا در حکمرانی اقلیمی است و بیشترین تأثیر را بر روابط اقلیمی آن‌ها دارد (Cong, 2017, 175).

با این وجود، ماده ۹ توافق پاریس مبنی بر لزوم تأمین مالی کشورهای توسعه‌یافته و تشویق سایر کشورها به مشارکت داوطلبانه، منجر به کاهش نگرانی چین درباره فشارهای الزام‌آور و هماهنگی با رویکرد اتحادیه اروپا مبنی بر «پویاسازی مسئولیت‌ها بر اساس ظرفیت‌ها» گردیده است. ضمن اینکه، خروج ایالات متحده آمریکا از توافق پاریس در سال ۲۰۱۷ سبب نزدیکی بیشتر چین و اتحادیه اروپا برای دفاع از چندجانبه‌گرایی اقلیمی

شد؛ اما هم‌زمان افزایش تنش‌ها در حوزه‌های تجاری و فناورانه موجب شد اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۹ چین را شریک راهبردی و رقیب اقتصادی بنامد و دیگر چین را به‌عنوان کشور در حال توسعه به رسمیت نشناسد (Duggan and Others 2025, 3). در مجموع، تعامل اقلیمی اتحادیه اروپا و چین نشان می‌دهد که حکمرانی اقلیمی جهانی بیش از آنکه عرصه‌ی اجماع هنجاری باشد، به میدان باز توزیع قدرت و چانه‌زنی نهادی میان بازیگران بزرگ تبدیل شده است. از این منظر، اقلیم نه تنها موضوعی محیط‌زیستی، بلکه یکی از گلوگاه‌های اصلی شکل‌گیری نظم جدید تجاری و دیپلماسی اروپایی محسوب می‌شود.

پیامدها و واکنش چین به دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا

یکپارچگی اقتصادی عمیق‌تر ناشی از جهانی‌شدن، کشورها را نسبت به انتخاب‌های نظارتی و سیاست‌های اقلیمی شرکای تجاری خود حساس‌تر می‌کند (Esty & Ivanova, 2005, 634-635). در این بستر، تدابیر اقلیمی با بُعد فرامرزی، به‌ویژه زمانی که به‌عنوان نقض حاکمیت ملی تلقی شوند، می‌توانند واکنش‌های سیاسی و حقوقی شدیدی برانگیزند (Sapir & Horn, 2020, 5). به‌طور ویژه، بُعد خارجی پیمان سبز اروپا نگرانی‌های قابل توجهی را در میان شرکای اتحادیه اروپا ایجاد کرده است. اقتصادهای نوظهور اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا، این سیاست‌ها را مصداق «امپریالیسم مقرراتی»، «استعمار اقلیمی» و «حمایت‌گرایی در پوشش اقدام اقلیمی» می‌دانند (Humphrey, 2023, 20). یکی از ابزارهای شاخص پیمان سبز اروپا، سازوکار تعدیل مرزی کربن است. برای چین، این تغییر ساختاری در سیاست تجاری-اقلیمی اروپا به چند پیامد ملموس و بالقوه انجامیده است:

۱. صادرات به اتحادیه اروپا: در میان کالاهای مشمول سازوکار تعدیل مرزی کربن، چین با سهم ۱۲/۴۹ میلیارد دلاری، بزرگ‌ترین صادرکننده به اتحادیه اروپا محسوب می‌شود (Chen and Others 2025, 2). لذا، سازوکار مذکور با تحمیل هزینه‌های اضافی بر

¹ Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)

واردات کالاهای با شدت کربن بالا، فشار سنگینی بر صادرات چین _ که صادرکننده عمده فولاد، آلومینیوم و سیمان به اتحادیه است _ وارد می‌سازد (Geng and Others 2025, 1-3). در نتیجه، چین ممکن است صادرات محصولات با انتشار بالا به اروپا را کاهش دهد (Petersen & Walkenhorst, 2023) و سیاست‌های صادراتی مانند معافیت‌ها یا تخفیف‌های تعرفه‌ای خود را تعدیل نماید؛ اما این اقدام می‌تواند به‌عنوان یارانه پنهان و حمایت‌گرایی تلقی گردد (Kardish and Others 2021, 18). یک تأثیر مثبت نیز برای چین وجود دارد: قیمت‌های بالاتر کربن در اتحادیه اروپا، رقابت‌پذیری بین‌المللی شرکت‌های اروپایی را کاهش می‌دهد. از این رو، چین قادر خواهد بود صادرات خود را به برخی از کشورهایی که اکنون هنوز محصولات اروپایی را خریداری می‌کنند، افزایش دهد و بدین ترتیب، صادرات کمتر چین به اتحادیه اروپا با صادرات بیشتر به کشورهای ثالث جبران می‌شود (Petersen & Walkenhorst, 2023).

۲. ظهور حمایت‌گرایی سبز: گسترش مدل توسعه کم‌کربن در سطح جهانی موجب تبدیل «سبز بودن» به یک عامل کلیدی رقابت‌پذیری شده است؛ زیرا محصولاتی که ردپای کربن کمتری دارند، در بازار جهانی مزیت متمایزی کسب می‌کنند (Qin, 2023). در این چارچوب، اتحادیه اروپا به‌طور فزاینده‌ای به‌سوی نوعی «حمایت‌گرایی سبز» حرکت کرده که در قالب تعرفه‌های کربنی و استانداردهای فنی سخت‌گیرانه نمود یافته است (Cong, 2017, 182). تجربه‌های پیشین چین در شکایت علیه مقررات حمایتی اروپا در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، نشان می‌دهد که پکن این اقدامات را شکل‌هایی از تبعیض تجاری می‌داند. از منظر چین، بسیاری از این سیاست‌ها اگرچه با گفتمان محیط‌زیستی همراه هستند، اما عملاً به موانع تجاری پنهان تبدیل شده‌اند (Dröge & Schenuit, 2018, 4).

۳. یک‌جانبه‌گرایی و نقض اصول بین‌المللی: در سطح سیاسی و دیپلماتیک، چین رویکردی انتقادی و محتاطانه نسبت به سیاست‌های اقلیمی اتحادیه اروپا، به‌ویژه سازوکار تعدیل مرزی کربن، اتخاذ کرده است. اگرچه سازوکار مذکور در مراحل اولیه اجرا قرار دارد، اما چین آن را اقدامی مغایر با روح توافق پاریس می‌داند؛ زیرا معتقد است این

سازوکار عملاً کشورهای غیر عضو اتحادیه اروپا را به افزایش سطح تعهدات اقلیمی خود وامی دارد، در حالی که ماهیت تعهدات مقرر در توافق پاریس داوطلبانه تعریف شده است. افزون بر این، پکن استدلال می‌کند که معرفی یک‌جانبه چنین سازوکاری، همکاری چندجانبه‌ای را که لازمه تداوم رژیم اقلیمی پاریس است، تضعیف می‌کند و خطر حرکت بازیگران به سوی راه‌حل‌های یک‌جانبه و حتی تشدید تنش‌های تجاری را افزایش می‌دهد (Tu and Others 2021, 9-10).

در سال ۲۰۲۱، چین صراحتاً اعلام کرد که مالیات کربن اتحادیه اروپا مسائل اقلیمی را به حوزه تجارت منتقل کرده و اصول بنیادین سازمان جهانی تجارت را نقض می‌کند (Euractiv, 2021). چین این سازوکار را مغایر اصل «مسئولیت‌های مشترک اما متمایز» در حقوق بین‌الملل اقلیمی دانست و هشدار داد که اجرای آن می‌تواند عدالت توزیعی در نظام اقلیمی و تجاری جهانی را خدشه‌دار کند (Chen and Others 2025, 2). به اعتقاد پکن، سازوکار جدید اتحادیه اروپا با نادیده گرفتن واقعیت سطح توسعه اقتصادی کشورها، ظرفیت کشورهای در حال توسعه برای مقابله با تغییر اقلیم را تضعیف می‌کند (Euractiv, 2021).

۴. باز تنظیم سیاست‌های اقلیمی داخلی: به موازات این واکنش‌های خارجی، سیاست‌گذاران چینی از سازوکار تعدیل مرزی کربن به عنوان یک کاتالیزور خارجی برای تسریع تلاش‌های کربن‌زدایی در صنایع خود استفاده می‌کنند (Qin, 2023) چین در سطح داخلی به باز تنظیم سیاست‌های اقلیمی خود پرداخته است. اعلام هدف «دوگانه کربن» در سال ۲۰۲۰ – اوج انتشار تا ۲۰۳۰ و دستیابی به بی‌طرفی کربنی تا ۲۰۶۰ – منعکس‌کننده تلاش چین برای حفظ تعادل میان الزامات محیط‌زیستی و منافع توسعه‌ای است. توسعه بازار ملی تجارت انتشار در چین را می‌توان واکنشی هم‌زمان و دوگانه به فشارهای بین‌المللی از یک سو و ابزاری برای افزایش قدرت چانه‌زنی در برابر رژیم اقلیمی اروپا از سوی دیگر تلقی کرد (Chen and Others 2025, 2).

با وجود این چالش‌ها، سازوکار تعدیل مرزی کربن به گونه‌ای طراحی شده است که گفت‌وگو و همکاری با کشورهای ثالث – به‌ویژه برای شناسایی و به رسمیت شناختن آن –

بخشی جدایی ناپذیر از منطق عملکرد سازوکار اتحادیه اروپا محسوب می‌شود (Leal- Arcas & Faktaufon, 2025, 2-3). چنانکه، در چهارمین گفت‌وگوی سطح عالی محیط‌زیست و اقلیم سال ۲۰۲۳ میان اتحادیه اروپا و چین، طرفین توافق کردند که در خصوص اصلی‌ترین محور نگرانی چین یعنی سازوکار تعدیل مرزی کربن گفتگوی ویژه کنند (European Commission, 2023).

لذا به نظر می‌رسد سیاست‌های اقلیمی فرامرزی اتحادیه اروپا، به یکی از کانون‌های اصلی منازعه میان منطق همکاری چندجانبه و ابزارهای یک‌جانبه تنظیم‌گری تبدیل شده‌اند.

ملاحظه‌هایی برای ایران

تحول سیاست‌های اقلیمی اتحادیه اروپا و پیوند ساختاری آن‌ها با ابزارهای تجاری، نشان‌دهنده تغییر بنیادین در منطق حاکم بر نظم اقتصادی بین‌المللی است؛ نظمی که در آن، معیارهای محیط‌زیستی به تدریج در حال تبدیل شدن به مؤلفه‌های تنظیم‌گر دسترسی به بازار، تخصیص مزیت‌های رقابتی و باز توزیع قدرت اقتصادی هستند. در این چارچوب، سیاست اقلیمی اتحادیه اروپا صرفاً یک دستور کار داخلی یا منطقه‌ای تلقی نمی‌شود؛ بلکه به بخشی از سازوکارهای ژئواکونومیک این اتحادیه برای اثرگذاری فرامرزی بدل شده است. این تحول، پیامدهایی فراتر از روابط اتحادیه اروپا با قدرت‌های بزرگی چون چین دارد و کشورهایی مانند ایران را نیز، هرچند به صورت غیرمستقیم، در معرض آثار ساختاری خود قرار می‌دهد:

۱. دگرگونی قواعد تنظیم تجارت بین‌الملل: راهبرد اقلیمی جدید اتحادیه اروپا به گونه‌ای است که شدت انتشار کربن می‌تواند به عاملی تعیین‌کننده در هزینه مبادله و حتی امکان دسترسی به بازارهای بزرگ بدل شود. در چنین شرایطی، اقتصادی مانند ایران که ساختار تولید آن به شدت متکی بر انرژی ارزان و صنایع کربن‌بر است، با خطر افزایش تدریجی هزینه‌های پنهان تجارت خارجی مواجه خواهد شد؛ حتی در شرایطی که روابط تجاری مستقیم با اتحادیه اروپا محدود باشد. از این منظر، سیاست اقلیمی اتحادیه اروپا نه تنها یک

چالش دوجانبه، بلکه بخشی از تغییر قواعد کلی نظام تجارت جهانی است که ایران نیز ناگزیر از مواجهه با آن خواهد بود.

۲. ابعاد ژئواکونومیک: تحلیل تجربه اتحادیه اروپا و چین نشان می‌دهد که سیاست اقلیمی به عرصه‌ای برای رقابت نهادی و تنظیم‌گری ساختاری تبدیل شده است. اتحادیه اروپا از طریق ابزارهایی نظیر سازوکار تعدیل مرزی کرین می‌کوشد هزینه‌های گذار به اقتصاد کم‌کربن را در سطح جهانی باز توزیع کرده و بخشی از این هزینه‌ها را به شرکای تجاری منتقل کند. در این منطق، اقلیم به اهرمی برای بازتعریف مزیت‌های رقابتی بدل می‌شود. برای ایران، این تحول اهمیت مضاعفی دارد؛ زیرا نشان می‌دهد که حتی در غیاب تعهدات الزام‌آور بین‌المللی، ساختار اقتصاد جهانی به گونه‌ای در حال تغییر است که مدل‌های تولید پرکربن به تدریج با محدودیت‌های فزاینده مواجه خواهند شد.

۳. جهانی‌شدن‌گرینشی: یافته‌های این مقاله نشان می‌دهد که نظم جهانی نه به سمت فروپاشی جهانی‌شدن حرکت می‌کند و نه به سوی تداوم شکل پیشین آن؛ بلکه در حال بازتعریف مسیرهای ادغام اقتصادی بر اساس مجموعه‌ای از قواعد جدید، از جمله قواعد اقلیمی است. اتحادیه اروپا یکی از کنشگران اصلی این بازتعریف است و از طریق پیوند اقلیم و تجارت، الگویی از جهانی‌شدن را ترویج می‌کند که در آن، دسترسی به بازارها مشروط به رعایت استانداردهای خاص می‌شود. برای ایران، این وضعیت به معنای آن است که چالش اصلی نه «پیوستن یا نپیوستن» به جهانی‌شدن، بلکه چگونگی مواجهه با شکل جدید و گرینشی آن است؛ شکلی که بدون انطباق نهادی و سیاستی، می‌تواند منجر به حاشیه‌رانده شدن ساختاری گردد.

۴. درس‌های غیرمستقیم تجربه چین: چین، با وجود مخالفت صریح با برخی ابزارهای اقلیمی اتحادیه اروپا، رویکرد خود را صرفاً بر تقابل متمرکز نکرده است. این کشور هم‌زمان از مسیرهای دیپلماتیک، اصلاحات تدریجی داخلی و باز تنظیم راهبردهای تجاری برای مدیریت پیامدهای سیاست اقلیمی اروپا استفاده می‌کند. برای ایران، این تجربه نشان می‌دهد که سیاست اقلیمی را می‌توان نه تنها به عنوان تهدید، بلکه به عنوان متغیری ساختاری

در معادلات قدرت اقتصادی جهانی در نظر گرفت؛ متغیری که بی توجهی به آن، هزینه‌های بلندمدت بیشتری نسبت به مواجهه فعال اما گزینشی با آن به همراه خواهد داشت.

۵. جایگاه ایران در نظم اقلیمی جهانی: ایران در حال حاضر نقشی محدود در فرآیندهای قاعده سازی اقلیمی دارد، اما به عنوان بخشی از اقتصاد جهانی، از نتایج این فرآیندها متأثر می‌شود. تداوم نگاه حداقلی به سیاست اقلیمی و تلقی آن به عنوان موضوعی صرفاً سیاسی یا تحمیلی، خطر تعمیق شکاف میان ساختار اقتصادی کشور و تحولات نهادی نظام جهانی را افزایش می‌دهد. در مقابل، درک سیاست اقلیمی به عنوان بخشی از تحولات کلان جهانی شدن، امکان بازاندیشی در سیاست‌های صنعتی، انرژی و تجاری را فراهم می‌سازد. در مجموع، برای ایران، مسئله اصلی نه پذیرش هنجاری سیاست‌های اقلیمی اتحادیه اروپا، بلکه شناخت منطق قدرت، تنظیم‌گری و باز توزیع مزیت‌ها در نظم اقلیمی-تجاری نوظهور است. بدون چنین شناختی، سیاست‌گذاری اقتصادی و تجاری کشور در معرض ناهماهنگی فزاینده با مسیر تحولات ساختاری اقتصاد جهانی قرار خواهد گرفت.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا را نمی‌توان صرفاً به عنوان تلاش‌هایی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای درون مرزهای این اتحادیه فهم کرد. این سیاست‌ها در عمل بخشی از یک راهبرد کلان‌تر برای بازتعریف قواعد تجارت جهانی در بستر جهانی شدن هستند؛ راهبردی که هدف آن درونی سازی هزینه‌های محیط‌زیستی در منطق مبادلات اقتصادی و انتقال تدریجی استانداردهای سبز به سطح بین‌المللی است. اتحادیه اروپا با تکیه بر قدرت تنظیم‌گر خود، توانسته است دیپلماسی اقلیمی را به یکی از مهم‌ترین ابزارهای اعمال نفوذ ساختاری در اقتصاد جهانی بدل سازد. در سطح روابط دوجانبه با چین، نتایج مقاله حاکی از آن است که این روند به شکل‌گیری الگویی پیچیده از «رقابت در دل وابستگی متقابل» انجامیده است. از یک سو، چین و اتحادیه اروپا در زنجیره‌های ارزش جهانی، به‌ویژه در حوزه فناوری‌های انرژی پاک، به شدت به یکدیگر وابسته‌اند؛ و از سوی دیگر، دیپلماسی اقلیمی اروپا، به‌ویژه

سازوکار تعدیل مرزی کربن، به منبع فزاینده‌ای از تنش تجاری و اختلافات حقوقی بدل شده است. این وضعیت نشان می‌دهد که دیپلماسی اقلیمی، به جای کاهش تعارضات، در مواردی به محرک جدیدی برای رقابت تبدیل شده است. اگرچه، واکنش چین به سیاست‌های اقلیمی اتحادیه اروپا صرفاً واکنشی دفاعی نیست و به شکل‌گیری مجموعه‌ای از سیاست‌های تطبیقی انجامیده است؛ اما این تطبیق‌پذیری به معنای همگرایی کامل دو طرف در حوزه حکمرانی اقلیمی نیست، بلکه بیش از آن نشان‌دهنده نوعی رقابت نهادی برای تعریف قواعد آینده اقتصاد کم کربن است. هرچند که با توجه به مراحل اولیه سازوکار تعدیل مرزی کربن، موضع چین به‌ویژه با توجه به سایر ملاحظات سیاسی در رابطه با بروکسل، لزوماً ثابت نیست.

از منظر چارچوب مفهومی جهانی شدن، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که جهان نه به سمت واگرایی کامل؛ بلکه به سوی نوعی «جهانی‌شدن گزینشی» در حال حرکت است؛ الگویی که در آن، پیوندهای اقتصادی حفظ می‌شوند، اما بر بستر قواعد سخت‌گیرانه‌تر اقلیمی و تجاری بازتعریف می‌گردند. در این الگو، دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا نقش نیروی محرک را ایفا می‌کنند و از طریق پیوند با ابزارهای تجاری، مسیر جهانی شدن را به سمت الگوی «کم کربن» سوق می‌دهند.

در نهایت، می‌توان نتیجه گرفت که آینده روابط تجاری اتحادیه اروپا و چین در چارچوب دیپلماسی اقلیمی جدید، نه در چارچوب تقابل مطلق و نه در قالب همکاری کامل قابل فهم است، بلکه در قالب نوعی «همزیستی رقابتی» شکل می‌گیرد که در آن، سیاست‌های اقلیمی به یکی از عرصه‌های اصلی باز توزیع قدرت در نظام جهانی بدل می‌شوند. این وضعیت می‌تواند پیامدهای مهمی برای کشورهای در حال توسعه و آینده نظم تجارت جهانی داشته باشد. لذا مطالعه دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا، بدون در نظر گرفتن بستر جهانی شدن و روابط قدرت، تصویری ناقص از تحولات جاری ارائه خواهد داد.

References

- Aldy, J., & Pizer, W. (2015). The Competitiveness Impacts of Climate Change Mitigation Policies. *Journal of the Association of Environmental and Resource Economists*, 2(4), 565-595. doi:<https://doi.org/10.1086/683305>
- Giovanni, J., Gottselig, G., Jaumotte, F., Ricci, L., & Tokarick, S. (2008, May). *Globalization: A Brief Overview*, Overview. Retrieved April 21, 2025, from International Monetary Fund: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/17/9936#B12-sustainability-13-09936>
- Haque, M. (2002). Globalization, New Political Economy, and Governance: A Third World Viewpoint. *Administrative Theory & Praxis*, 24(1), 103-124.
- Rafindadi, A., & Usman, O. (2019). Globalization, energy use, and environmental degradation in South Africa: Startling empirical evidence from the Maki-cointegration test. *Journal of Environmental Management*, 244, 265-275. doi:Journal of Environmental Management
- Addink, H., Arts, B., & Mol, A. (2003). Climate change policy in changing contexts: globalization, political modernization and legal innovation. In v. Ierland, J. Gupta, & M. Kok (Eds.), *Issues in International Climate Policy. Theory and Policy* (pp. 75-94). Cheltenham: Edward Elgar.
- Adolphsen, O., Könneke, J., & Schenuit, F. (2025). The International Dimension of European Climate Policy. *German Institute for International and Security Affairs*, 4(3), 1-7. doi:10.18449/2025C03
- Alexeeva-Talebi, V., Böhringer, C., Löschel, A., & Voigt, S. (2012). The value-added of sectoral disaggregation: Implications on competitive consequences of climate change policies. *Energy Economics*, 34(12), 127-142. doi:<https://doi.org/10.1016/j.eneco.2012.10.001>
- Bacchus, J. (2017). *The Case for a WTO Climate Waiver*. Waterloo: Centre for International Governance Innovation. Retrieved from <https://www.cigionline.org/sites/default/files/documents/NEWEST%20Climate%20Waiver%20-%20Bacchus.pdf>

- Bacchus, J. (2019). *What Is a Climate Response Measure?: Breaking the Trade Taboo in Confronting Climate Change*. Waterloo: Centre for International Governance Innovation (CIGI). Retrieved from <https://www.cigionline.org/static/documents/documents/Paper%20no.220.pdf>
- Bacchus, J. (2021). *When two global agendas collide: How the EU's climate change mechanism could fall afoul of international trade rules*. Geneva: World Economic Forum (weforum). Retrieved from <https://www.weforum.org/stories/2021/07/how-the-eus-carbon-border-adjustment-mechanism-could-fall-afoul-of-wto-regulations/>
- Bacchus, J. (2022). *Trade Links: New Rules for a New World*. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment. doi:9781009098106
- Barkdull, J. (2002). Globalization and Environmental Policy. *Journal of Diplomacy and International Relations*, 3(2), 21-38.
- Biedenkopf, K., & Petri, F. (2021). The European external action service and EUClimate diplomacy: Coordinator and supporter in Brussels and beyond. *European Foreign Affairs Review*, 26(1), 71-86.
- Binbin, W., Li, H., Rui, P., Antonelli, C., Chiochetti, I., & Tremblay, L.-L. (2025). *Powering the twin engines: navigating China-EU climate cooperation*. Brussels: Institute for European Environmental Policy (IEEP). Retrieved from <https://ieep.eu/wp-content/uploads/2025/06/Powering-the-Twin-Engines-Navigating-China-EU-Climate-Cooperation-2025.pdf>
- Bongardt, A. (2023). EU trade policy and climate change. In A. Bongardt, & F. Torres (Eds.), *The Political Economy of Europe's Future and Identity: Integration in crisis mode* (1 ed., pp. 95-106). Fiesole: European University Institute (EUI).
- Branger, F., Quirion, P., & Chevallier, J. (2013). Carbon Leakage and Competitiveness of Cement and Steel Industries Under the EU ETS: Much Ado About Nothing. *The Energy Journal*, 37(3), 109-135. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/44075652>

- Brosset, E., & Dubois, S. (2020). The Paris Agreement, EU Climate Law and the Energy Union. *Research Handbook on EU Environmental Law*, 3(5), 1-14.
- BUSCH, C., MIN, H., & MEIAN, C. (2022). *China and the European Union's Carbon Border Adjustment Mechanism: Cultivating Mutual Benefits for the EU and China*. Energy Innovation; Institute of Finance and Sustainability; Innovative Green Development Program. Retrieved from <https://energyinnovation.org/wp-content/uploads/China-and-the-EUs-Carbon-Border-Adjustment-Mechanism.pdf>
- Byrnes, K. (2007). The Sharing of Culture: Global Consumerism. *Journal of Undergraduate Research*, X(L), 1-7. Retrieved from <https://www.uwlax.edu/globalassets/offices-services/urc/jur-online/pdf/2007/byrnes.pdf>
- Chase, P., & Pinkert, R. (2021). *The EU's Triangular Dilemma on Climate and Trade*. Washington: The German Marshall Fund of the United States. Retrieved from <https://www.gmfus.org/sites/default/files/2021-10/Chase%20%20Pinkert%20-%20CBAM%20-%20brief.pdf>
- Chen, Z.-Y., Zhao, L.-T., Cheng, L., & Qiu, R.-X. (2025). How does China respond to the Carbon Border Adjustment Mechanism? An approach of global trade analysis. *Energy Policy*, 198(11), 1-18. doi:<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2024.114486>
- Christoff, P., & Eckersley, R. (2013). In *Globalization and the Environment* (pp. 1-27). Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.
- Cong, F. (2017). China-EU Relations in the Context of Global Climate Governance. In H. Zhou (Ed.), *China-EU Relations: Reassessing the China-EU Comprehensive Strategic Partnership* (pp. 167-185). Beijing: Social Sciences Academic Press and Springer. doi:10.1007/978-981-10-1145-0_9
- Cordonier Segger, M.-C., Espa, I., Tokas, M., Cáceres, J., & Garcia, M. (2024). *Interrelation between Paris Agreement and EU Free Trade Agreements' Commitments: In Search of a Sustainable Path*. Montreal: European Climate Foundation (ECF) and Centre for International Sustainable Development Law (CISDL). Retrieved from

<https://www.cisd.org/wp-content/uploads/2024/11/CISDL-Paris-Agreement-Paper-1.pdf>

- Davies, G. (2024). The EU's Implementation of the Paris Agreement. In A. Zahar, *Research Handbook on the Law of the Paris Agreement* (pp. 323–342). Cheltenham: Edward Elgar. doi:<https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4664628>
- DECHEZLEPRETRE, A., & HARAMBOURE, A. (2025, March 21). *EU Carbon Border Adjustment Mechanism: What is it, how does it work and what are the effects?* Retrieved December 9, 2025, from Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) : <https://www.oecd.org/en/blogs/2025/03/eu-carbon-border-adjustment-mechanism-what-is-it-how-does-it-work-and-what-are-the-effects.html>
- Dehshiri, M. (2014). Globalization and the International System. *Strategic Studies of Public Policy Journal*, 5(14), 1-31.
- Delanty, G., & Rumford, C. (2007). Political Globalization. In G. Ritzer (Ed.), *The Blackwell Companion to Globalization* (first ed., pp. 414-429). Malden: Blackwell Publishing Limited.
- Delbeke, J. (2019). HAVE 25 YEARS OF EU CLIMATE POLICY DELIVERED? In J. Delbeke, & P. Vis (Eds.), *Towards a Climate-Neutral Europe: Curbing the Trend* (1 ed., pp. 1-23). Abingdon: Routledge. Retrieved from https://climate.ec.europa.eu/system/files/2020-01/toward_climate_neutral_europe_en.pdf
- Delbeke, J., & Vis, P. (2016). EU's climate leadership in a rapidly changing world. In J. Delbeke, & P. Vis (Eds.), *EU Climate Policy Explained* (2 ed., pp. 4-25). Oxfordshire: Routledge .
- Delbeke, J., & Vis, P. (Eds.). (2020). *Towards a Climate-Neutral Europe Curbing the Trend* (1st ed.). London: Routledge. doi:9789276082613
- Dellink, R., Hwang, H., Lanz, E., & Chatea, J. (2017). *International trade consequences of climate change*. Paris: OECD Publishing. doi:<https://doi.org/10.1787/18166881>

- Delreux, T., & Ohler, F. (2019). Climate Policy in European Union Politics. In F. Laursen (Ed.), *The Oxford Encyclopedia of European Union* (pp. 1-31). Oxford,: Oxford University Press. Retrieved from <https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1097>
- Dent, C. (2022). Neoliberal Environmentalism, Climate Interventionism and the Trade-Climate Nexus. *Sustainability*, 14(23), 1-26. doi:10.3390/su142315804
- Diah Aprilian, D. (2024). Climate Change Diplomacy: Towards Sustainable Global Cooperation. *Social Studies & Humanities Journal (SOSHUM)*, 1(1), 31-42.
- Dröge, S., & Schenuit, F. (2018). EU Trade and Climate Policy Linkages. *German Institute for International and Security Affairs*, 8(16), 1-8.
- Duggan, N., Vender, K., & Gottwald, J.-C. (2025). The EU, China, and the future of climate finance. *Asia Europe Journal*, 23(2-3), 1-9. doi:<https://doi.org/10.1007/s10308-025-00748-x>
- Dupont, C., Moore, B., Boasson, E. L., Gravey, V., Jordan, A., Kivimaa, P., . . . von Homeyer, I. (2024). Three decades of EU climate policy: Racing toward climate neutrality? *WIREs Climate Change*, 15(1), 1-12. doi: <https://doi.org/10.1002/wcc.863>
- Dupont, C., Moore, B., Boasson, E., Gravey, V., Andrew Jordan, Kivimaa, P., . . . Panchuk, D. (2023). Three decades of EU climate policy: Racing toward climate neutrality? *Wiley Interdisciplinary Reviews*, 15(1), 1-12. doi:<https://doi.org/10.1002/wcc.863>
- Esty, D., & Ivanova, M. (2005). Globalisation and Environmental Protection: A Global Governance Perspective. In F. Wijen, K. Zoeteman, J. Pieters, & E. Elgar (Eds.), *A Handbook of Globalisation and Environmental Policy: ational Government Interventions in a Global Arena* (1 ed., pp. 627-651). England: Edward Elgar.
- Euractiv. (2021, July 26). *EU's planned carbon border levy violates trade principles, says China*. Retrieved November 16, 2025, from <https://www.euractiv.com/news/eus-planned-carbon-border-levy-violates-trade-principles-says-china/>

- Euractiv. (2021, July 26). *EU's planned carbon border levy violates trade principles, says China*. Retrieved November 16, 2025, from <https://www.euractiv.com/news/eus-planned-carbon-border-levy-violates-trade-principles-says-china/>
- European Commission. (2021, 07 14). *Impact assessment report accompanying the proposal for a Carbon Border Adjustment Mechanism*. Retrieved from EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021SC0643>
- European Commission. (2023, July 24). *Joint Press Release following the Fourth EU-China High Level Environment and Climate Dialogue*. Retrieved December 8, 2025, from https://climate.ec.europa.eu/news-other-reads/news/joint-press-release-following-fourth-eu-china-high-level-environment-and-climate-dialogue-2023-07-24_en
- European Commission, & European Council . (2019, March 12). *EU-China – A strategic outlook*. Retrieved December 09, 2025, from European Commission: <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>
- European Council. (2018, July 16). *EU-China Leaders` Statement On Climate Change and Clean Energy*. Retrieved from https://www.consilium.europa.eu/media/36165/final-eu-cn-joint-statement-consolidated-text-with-climate-change-clean-energy-annex.pdf?utm_source=chatgpt.com
- European Council. (2019, December 12). *European Council conclusions (EUCO 29/19). 1-4*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/media/41768/12-euco-final-conclusions-en.pdf>
- European Council. (2022, December 13). *EU climate action: provisional agreement reached on Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)*. Retrieved December 9, 2025, from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/13/eu-climate-action-provisional-agreement-reached-on-carbon-border-adjustment-mechanism-cbam/>

- European Council. (2024, December 1). *5 facts about the EU's goal of climate neutrality*. Retrieved August 2024, 21, from consilium: <https://www.consilium.europa.eu/en/5-facts-eu-climate-neutrality/>
- European Council. (2025, February 21). *Climate change: what the EU is doing*. Retrieved from consilium: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/climate-change/#0>
- European Council. (n.d, n.d n.d). *Global climate action*. Retrieved August 26, 2025, from consilium: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/global-climate-action/>
- European Environment Agency (a). (2025, April 16). *Climate*. Retrieved August 30, 2025, from European Environment Agency: <https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/climate>
- European Environment Agency (b). (2025, Jul 1). *Climate change mitigation: reducing emissions*. Retrieved August 30, 2025, from European Environment Agency: <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/climate-change-mitigation-reducing-emissions>
- European Environment Agency (c). (2025, Jun 10). *Climate change impacts, risks and adaptation*. Retrieved August 30, 2025, from European Environment Agency: <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/climate-change-impacts-risks-and-adaptation>
- European External Action Service. (2025, 02 13). *Green Transition. Delegation of the European Union to China*. Retrieved December 18, 2025, from https://www.eeas.europa.eu/delegations/china/green-transition_en?utm_source=chatgpt.com
- European Parliament. (2021, March 10). *European Parliament resolution of 10 March 2021 towards a WTO-compatible EU carbon border adjustment mechanism (2020/2043(INI))*. Retrieved November 14, 2025, from European Parliament: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0071_EN.html
- European Parliament. (2024). *Global trends to 2040 – Choosing Europe's future*. Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://data.europa.eu/doi/10.2760/689540>

- European Union. (2012). Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU). *Official Journal of the European Union*, 47-326. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj/eng
- Evenett, S. (2000). *The World Trading System: The Road Ahead*. Washington: world bank. Retrieved from <https://www.alexandria.unisg.ch/handle/20.500.14171/74579>
- Figge, L., Oebels, K., & Offermans, A. (2017). The effects of globalization on Ecological Footprints: an empirical analysis. *Environ Dev Sustain*, 19, 863-876. doi:<https://doi.org/10.1007/s10668-016-9769-8>
- Geng, R., Cai, Q., & Wang, H. (2025). The Impact of the EU's CBAM on China's Carbon Emission Policy. *Climate*, 13(1), 1-21. doi:<https://doi.org/10.3390/cli13010005>
- Ghoneim, A. F. (2024, September 10). *EU climate policy: potential effects on the exports of Arab countries*. Retrieved November 14, 2025, from Economic Research Forum (ERF) policy portal: <https://theforum.erf.org/eg/2024/09/10/eu-climate-policy-potential-effects-on-the-exports-of-arab-countries/>
- Goodman, D. J. (2007). Globalization and Consumer Culture. In G. Ritzer (Ed.), *The Blackwell Companion to Globalization* (1 ed., pp. 330-351). Malden: Blackwell Publishing Ltd.
- Gurol, J., & Starkmann, A. (2021). New Partners for the Planet? The European Union and China in International Climate Governance from a Role-Theoretical Perspective. *Journal of Common Market Studies (JCMS)*, 59(3), 481-742. doi: <https://doi.org/10.1111/jcms.13098>
- Haddad, M., Hansl, B., & Pechevy, A. (2024, February 13). *Trading in a new climate: How mitigation policies are reshaping global trade dynamics*. Retrieved October 15, 2025, from worldbank: <https://blogs.worldbank.org/en/developmenttalk/trading-new-climate-how-mitigation-policies-are-reshaping-global-trade-dynamics>

- Hashemi, N., & Zokaei, M. (2020). Globalization, Cosmopolitanism and Environment: Critical Review of Ulrich Beck. *Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences*, 20(12), 377-403. doi:10.30465/crtls.2020.18100.1292
- Humphrey, C. (2023). Can the European Green Deal be a Good Deal. *ASEANFocus (ASEAN Studies Centre)*, 2, 1-40. Retrieved from <https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/2023/08/ASEANFocus-Sep-2023-LR.pdf>
- Huo, C., Hameed, J., Sharif, A., Albasher, G., Alamri, O., Alsultan, N., & Baig, N.-a. (2022). Recent scenario and nexus of globalization to CO2 emissions: Evidence from wavelet and Quantile on Quantile Regression approach. *Environmental Research*, 212(A), 11-30. doi:<https://doi.org/10.1016/j.envres.2022.113067>
- Jaenicke, M. (1998). Globalization and environmental policy innovations: Perspectives for national and regional pioneers. *38th Congress of the European Regional Science Association: "Europe Quo Vadis? - Regional Questions at the Turn of the Century"* (pp. 1-14). Vienna: European Regional Science Association (ERSA). doi:<https://hdl.handle.net/10419/113396>
- Jakob, M. (2022). Globalization and climate change: State of knowledge, emerging issues, and policy implications. *WIREs Clim Change*, 13(4), 1-16. doi:<https://doi.org/10.1002/wcc.771>
- Jansen, M., & Keck, A. (2005). National Environmental Policies and Multilateral Trade Rules. In F. Wijen, K. Zoeteman, & J. Pieters (Eds.), *A Handbook of Globalisation and Environmental Policy* (pp. 107-155). Cheltenham: Edward Elgar Publishing. doi:<https://doi.org/10.4337/9781849805773.00016>
- Jidovu, A. (2018). Considerations On Globalization And Sustainable Community Development. *Revista Universitara de Sociologie*, 0(2).
- Kardish, C., Li, L., Hellmich, M., Duan, M., & Tao, Y. (2021). The EU carbon border adjustment mechanism (CBAM) and China. *adelphi consult GmbH*, 1-29. Retrieved from <https://ices-eu.org/20210610-policy-paper-cbam-china-final.pdf>

- Kelemen, R. D. (2010). Globalizing European Union environmental policy. *Journal of European Public Policy*, 17(3), 335-349. doi:https://doi.org/10.1080/13501761003662065
- Kulshreshtha, C., & Modi, A. (2015). Globalization And Its Impact On International Trade Patterns: A Comparative Analysis. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT)*, 3(1), 66-76.
- Leal-Arcas, R., & Faktaufon, M. (2025). EU Trade Policy and Climate Change: The Case for a Carbon Border Adjustment Mechanism. *Oxford Encyclopedia of EU Law*, 003(n.d), 1-9. doi:http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5129029
- Lenz, N., & Fajdetic, B. (2022). Does Economic Globalisation Harm Climate? New Evidence from European Union. *Energies*, 15(18), 1-17. doi:10.3390/en15186699
- LEWIS, P. S. (2020). *the Impact of Globalization on the Sustainable*. thesis of University of Birmingham.
- Lim, A. H., & Holzer, K. (2023). Trading in the era of carbon standards: how can trade, standard setting, and climate regimes cooperate? *Oxford Review of Economic Policy*, 39(1), 110–122. doi:https://doi.org/10.1093/oxrep/grac039
- Liu, L., Wu, T., & Wan, Z. (2019). EU-China relationship in a new era of global climate governance. *Asia Europe Journal*, 17(11), 243-254. doi:https://doi.org/10.1007/s10308-018-00530-2
- Lo, J. (2021, April 12). *Emerging economies share 'grave concern' over EU plans for a carbon border levy*. Retrieved October 21, 2025, from Euractive: <https://www.euractiv.com/news/emerging-economies-share-grave-concern-over-eu-plans-for-a-carbon-border-levy/>
- Lucke, F. v. (2023). The EU and China in the climate regime: exploring different pathways towards climate justice. *Asia Europe Journal*, 23(2-3), 429–435. doi:https://doi.org/10.1007/s10308-022-00654-6
- Lumkowsky, M., Carlton, E. K., Victor, D. G., & Dannenberg, A. (2023). Determining the willingness to link climate and trade policy. *Climatic Change*, 176(133), 1-24. doi:https://doi.org/10.1007/s10584-023-03609-

- Mahdavian, M., Tafarjnooroz, N., & Akbari, A. (2022). Globalization and its Effect on the Environment: A Case Study of Iran in the Presence of Structural Breaks. *Iranian Economic Review*, 26(2), 289-310. doi:10.22059/IER.2020.77977
- Mahdavian, S., Tafarjnooroz, N., & Akbari, A. (2022). Globalization and its Effect on the Environment: A Case Study of Iran in the Presence of Structural Breaks. *Iranian Economic Review*, 26(2), 289-310. doi:10.22059/IER.2020.77977
- Mahmud Naser, M., & Pearce, P. (2022). Evolution of the International Climate Change Policy and Processes: UNFCCC to Paris Agreement. *Oxford Research Encyclopedia of Environmental Science*, 1-25. doi:https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199389414.013.422
- Malone, E. L. (2002). Hot Topics: Globalization and Climate Change. *Social Thought and Research*, 25(1/2), 143-173. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/23250009>
- Marcu, I.-M. (2021). *How can the European Union act as a normative power in the green transition?* Brussels: Institute of European Democrats. Retrieved from https://www.iedonline.eu/download/green-deal/13_Ionut_MARCU_IED_Paper_2021.pdf
- Moltke, K. v. (2005). Globalisation and Environmental Policy Design. In F. Wijen, K. Zoeteman, & J. Pieters (Eds.), *A Handbook of Globalisation and Environmental Policy* (pp. 687-705). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Morgera, E., & Kulovesi, K. (2013). The Role of the EU in Promoting International Standards in the Area of Climate Change. *Edinburgh School of Law Research Paper*, 22(1), 1-20. Retrieved from <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2267419>
- Mubin, S., & Agus Putri, A. (2025). The European Union Green Deal and Global Trade: A Constructivist Perspective on Sustainability Norms. *Journal of World Trade Studies*, 10(1), 1-14. doi:https://doi.org/10.22146/jwts.v10i1.18729

- Oberthür, S. (2016). Where to go from Paris? The European Union in climate geopolitics. *Global Affairs*, 2(2), 119-130. doi:https://doi.org/10.1080/23340460.2016.1166332
- Oberthür, S. (2022). From emissions trading to the European Green Deal: the evolution of the climate policy mix and climate policy integration in the EU. *Journal of European Public Policy*, 30(3), 445-468. doi:https://doi.org/10.1080/13501763.2022.2120528
- Oberthür, S., & Dupont, C. (2021). The European Union's international climate leadership: towards a grand climate strategy? *Journal of European Public Policy*, 28(7), 1095-1114. doi:https://doi.org/10.1080/13501763.2021.1918218
- Oertel, J., Tollmann, J., & Tsang, B. (2020). Climate superpowers: How the EU and China can compete and cooperate for a green future. *European Council on Foreign Relations*, 1-32. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/resrep27722>
- Opschoor, H. (2005). Globalisation and Policies/Politics towards Sustainable Development in Developing Countries. In F. Wijen, K. Zoeteman, & J. Pieters (Eds.), *A Handbook of Globalisation and Environmental Policy* (pp. 277-309). Cheltenham: Edward Elgar.
- Panayotou, T. (2000). *Globalization and Environment*. Center for International Development at Harvard University. Retrieved from <https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/cid/files/publications/faculty-working-papers/053.pdf>
- Panibratov, A., Fedoritenko, J., Dubova, D., & Seleznev, D. (2022). Impact of the EU carbon policy on the globalization and ESG agenda. *BRICS Journal of Economics*, 3(1), 53-71. doi:https://doi.org/10.3897/brics-econ.3.e86001
- Petersen, T., & Walkenhorst, P. (2023, May 16). *The EU Carbon Border Adjustment Mechanism. What does it mean for the rest of the world?* Retrieved December 9, 2025, from Bertelsmann Stiftung: <https://bst-europe.eu/economy-security-trade/the-eu-carbon-border-adjustment-mechanism-what-does-it-mean-for-the-rest-of-the-world/>

- Pieczywok, A. (2020). Cultural Globalization and Human Security. *Zeszyty Naukowe*, 73(1), 145-163. doi:10.5604/01.3001.0014.0778
- Qin, Y. (2023, November 20). *CBAM: How It Can Be Leveraged in China*. Retrieved December 11, 2025, from REVOLVE : <https://revolve.media/interviews/cbam-beyond-the-eu-china>
- Raftowicz, M. (2021). The Climate Crisis as a Product of Globalization. *Globalization and its Socio-Economic Consequences 2020*. 92, pp. 1-6. Wrocław: Institute of Economic Sciences. doi:<https://doi.org/10.1051/shsconf/20219206029>
- Rayner, T., & Jordan, A. (2016). Climate Change Policy in the European Union. In *Oxford Research Encyclopedia of Climate Science* (1 ed., pp. 1-17). Oxford : Oxford University Press.
- Rehman, A., Radulescu, M., Ma, H., Dagar, V., Hussain, I., & Khan, M. (2021). The impact of globalization, energy use, and trade on ecological footprint in Pakistan: Does environmental sustainability exist? *Energies*, 14(17), 1-16. doi:<https://doi.org/10.3390/en14175234>
- Reinaud, J. (2009). *Trade, Competitiveness and Carbon Leakage: Challenges and Opportunities*. London: Chathamhouse. Retrieved from <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Meetings/Meeting%20Transcripts/0109reinaud.pdf>
- Rivers, N. (2010). Impacts of climate policy on the competitiveness of Canadian industry: How big and how to mitigate? *Energy Economics*, 32(5), 1092-1104. doi:<https://doi.org/10.1016/j.eneco.2010.01.003>
- Robertson , R., & White, K. (2007). What Is Globalization? In G. Ritzer (Ed.), *The Blackwell Companion to Globalization* (1 ed., pp. 54-66). Malden: Blackwell Publishing .
- Robertson, R. (1992). *Globalization: Social Theory and Global Culture*, (1 ed.). London: Sage.
- Romancikova, E. (2013). Globalisation, environment and environmental policy. *Economic Annals*, 129(5-6), 11-13. Retrieved from <https://ea21journal.world/index.php/ea-v129-03/>

- Runnalls, D., Halle, M., & Najam, A. (2003). *Environment and Globalization: Five Propositions*. Winnipeg: International Institute for Sustainable Development (IISD). Retrieved from <https://www.iisd.org/publications/report/environment-and-globalization-five-propositions>
- Sapir, A., & Horn, H. (2020). *Political assessment of possible reactions of EU main trading partners to EU border carbon measures*. Belgium: European Parliament. doi:10.2861/93094
- Sattich, T., Freeman, D., Scholten, D., & Yan, S. (2021). Renewable energy in EU-China relations: Policy interdependence and its geopolitical implications. *Energy Policy*, 156(112), 1-10. doi:<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112456>
- Scholte, J. (2005). *Globalization: A Critical Introduction*. (Second, Ed.) New York: Palgrave MacMillan.
- Schreurs, M. A. (2016). The Paris Climate Agreement and the Three Largest Emitters: China, the United States, and the European Union. *Cogitatio*, 4(3), 219-223. doi:<https://doi.org/10.17645/pag.v4i3.666>
- Sjöholm, F. (2024). Navigating the New Normal: The European Union's Changing Stance on Globalization in the Era of Trade Conflicts. *Asian Economic Papers*, 23(1), 29-45. doi:https://doi.org/10.1162/asep_a_00886
- Steger, M. B. (2023). *Globalization: A Very Short Introduction* (SIXTH ed.). New York: Oxford University Press.
- Strizhakova, Y., & Coulter, R. (2024). Environmental and Social Sustainability: A Consumer Cultural Identity Perspective in the Global-Local Marketplace. *Journal of Sustainable Marketing*, 5(1), 43-49. doi:<https://doi.org/10.51300/JSM-2024-118>
- Sutton, T., & Saha, S. (2025, March 26). *The risks and opportunities of the EU's green trade agenda*. Retrieved November 18, 2025, from Brookings: <https://www.brookings.edu/articles/the-risks-and-opportunities-of-the-eus-green-trade-agenda/>

- Tandon, S., & Merle, K. (2024). Evaluating the impact of CBAM on developing countries: The EU's new approach to multilateralism and trade. *Foundation for European Progressive Studies (FEPS)*, 1-39.
- Tu, K., Sartor, O., & Zhang-Class, R. (2021). EU-China roundtable on Carbon Border Adjustment Mechanism. *Agora Industry*, 1, 1-19. Retrieved from https://www.agora-industry.org/fileadmin/Projekte/2021/2021-02_EU_Lead_markets/A-EW_222_EU-China_CBAM_WEB.pdf
- Vidal, P. Á. (2025). Climate Leadership or Green Protectionism? The External Dimension of the European Green Deal: Examining the case of the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). *European Union Studies Association*, 8(10), 1-29.
- Vrontisi, Z., Charalampidis, I., & Paroussos, L. (2020). What are the impacts of climate policies on trade? A quantified assessment of the Paris Agreement for the G20 economies. *Energy Policy*, 139(11), 1-11. doi:<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111376>
- Wang, Y., Zhou, T., Chen, H., & Rong, Z. (2019). Environmental Homogenization or Heterogenization? The Effects of Globalization on Carbon Dioxide Emissions, 1970–2014. *Sustainability*, 11(10), 1-23. doi:<https://doi.org/10.3390/su11102752>
- Wendler, F. (2022). *Framing Climate Change in the EU and US After the Paris Agreement* (1 ed.). London: Palgrave Macmillan Cham. Retrieved from <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-04059-7>
- Woerdman, E., Roggenkamp, M., & Holwerda, M. (Eds.). (2021). *Essential EU Climate Law* (2 ed.). Cheltenham: Edward Elgar Publishing. doi:<https://doi.org/10.4337/9781788971300>
- Wood, R., Grubb, M., Anger-Kraavi, A., Pollitt, H., Rizzo, B., Alexandri, E., . . . Tukker, A. (2019). Beyond peak emission transfers: historical impacts of globalization and future impacts of climate policies on international emission transfers. *Climate Policy*, 20(1), 14-27. doi:<https://doi.org/10.1080/14693062.2019.1619507>
- Xiaoman, W., Majeed, A., Vasbieva, D. G., Yameogo, C., & Hussain, N. (2021). Natural resources abundance, economic globalization, and

- carbon emissions: Advancing sustainable development agenda. *Sustainable development*, 29(5), 1-12. doi:10.1002/sd.2192
- Yearley, S. (2007). Globalization and the Environment. In G. Ritzer (Ed.), *The Blackwell Companion to Globalization* (1 ed., pp. 239-254). Malden: Blackwell Publishing.
- Zhang, L., Xu, M., Chen, H., Li, Y., & Chen, S. (2022). Globalization, Green Economy and Environmental Challenges: State of the Art Review for Practical Implications. *Frontiers in Environmental Science*, 10(8), 1-9. doi:10.3389/fenvs.2022.870271
- Zoeteman, K., Wijen, F., & Pieters, J. (2005). Globalisation and National Environmental Policy: An Overview. In *A handbook of globalisation and environmental policy: National government interventions in a global arena* (pp. 1-29). Cheltenham: Edward Elgar. doi:https://doi.org/10.4337/9781781954355.00009

استناد به این مقاله: مصطفی جوکار، فرزانه و جمشیدی، محمد. (۱۴۰۴). دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا و بازتعریف روابط تجاری جهانی: تاثیر سیاست‌های اقلیمی بر روابط تجاری با چین. *تعاملات دیپلماتیک*، ۳(۱۰)، e241792، ۳۹-۷۸.

doi: 10.22034/dpiq.2026.572447.1075

The *Diplomatic Interactions Research Quarterly* is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License